

Said Ercan, *Dijitalizm**

Kitap
Tanıtımı
Book
Review

Kahraman Bulgurcu

Dr. Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmî Anabilim Dalı

Dr. Instructor, Selcuk University, Faculty of Islamic Studies, Department of Reading the Qur'an and Qiraat Science, Konya, Turkey

 kbulgurcu@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-1914-0703>

Yazar
Author

Bulgurcu, Kahraman. "Said Ercan, *Dijitalizm*". *Tevilat* 2/1 (2021), 127-131.

 <https://doi.org/10.53352/tevilat.975971>

Atıf
Cite as

Received / Geliş Tarihi: 2021-07-29

ISSN: 2687-4849

e-ISSN: 2757-654X

Accepted / Kabul Tarihi: 2021-08-26

www.tevilat.com

Bilgi
Info

Dünya üzerinde insanoğlunun yaşama başlamasıyla birlikte hayatın her alanında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler ise çoğunlukla insanların kullandığı araç gereçlerde olmuştur. İnsanlığın hayatını kolaylaştırmak için elde ettiği teknolojik araçlar da sürekli bir şekilde gelişmektedir. Son zamanlardaki değişim önceki dönemlere göre çok daha hızlı olmaktadır. Son 20 yılda dijital iletişim araçları ve internet, insanların çoğunun

* Said Ercan, *Dijitalizm* (İstanbul: Motto Yayınları, 2020).

hayatına girmeye başlamış ve gün geçtikçe bunların insanların hayatındaki etkisi artmıştır.

Özellikle pandemi sürecinde eğitimin internet üzerinden dijital iletişim araçları ile verilmeye başlanmasıyla birlikte, çocuklar ve genç nesil dijital dünyanın içinde adeta kaybolmakta ve gerçek hayattan uzaklaşmaktadır. Bu durum haklı olarak aileleri de endişelendirmektedir. Akıllı telefonlar vasıtasıyla çocuklar ve gençlerin yanı sıra yetişkin insanların çoğu da dijital dünya ile karşı karşıya kalmaktadır. İnsanların dijital hayattan geri durması ise imkânsız hale gelmektedir. Öyleyse, bu yeni dünyadan kaçılmayacağına göre bu ortamın güzelliklerinden faydalanıp zararlarından kaçınmak gerekir. Bunun için başta anne baba ve yetişkinler olmak üzere çocukların da, bu dünyanın zararlı ve faydalı yönleri hakkında bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, teknoloji ve internetin doğru kullanılmasına faydalı olacağı düşüncesiyle Said Ercan'ın yazmış olduğu "Dijitalizm" adlı eserinin tanıtımı yapılmıştır.

Yazar, kendi anlatımıyla "dijital göçmen bir nesil içinde yetişmiş olmasına rağmen sosyal medya ve teknolojiyi iyi kullanan biri olarak (s. 7) teknolojinin içinde yetişmiş dijital yerlilere bağımlı olmadan, sağlığa dikkat ederek güzel kaliteli içerikler üreten bir iyilik neferi olmaları için (s. 3) insanlara rehberlik etmeyi" hedeflemektedir.

Kitap, bölümlere ayrılmadan sosyal medya ile ilgili birçok yazıdan oluşmaktadır. Yazar öncelikle sık kullanılan Facebook, WhatsApp, Twitter, Instagram, Swarm, LinkedIn, Periscope ve Snapchat gibi sosyal ağlar ve kullanıldığı alanlar hakkında kısaca bilgi vermiştir (s. 13-15). Dünyada ve Türkiye'de sosyal medya kullanımını anlatırken Türkiye'nin sosyal medya kullanımında dünyada aktif ilk 5 ülke arasında olduğunu, Ortadoğu'da 1. Avrupa'da ise 2. sırada olduğunu ifade etmektedir. Yazara göre genç nüfusun fazla olması sosyal medya kullanım oranını artıran baş etkenlerdendir (s. 17). Yazar, Kitabımız Kur'an'ın 1400 yıl önce "oku", Kuran'ın nüzulünden 700 yıl sonra Mevlana'nın mesnevisinin "dinle" diye başladığını, ondan 700 yıl sonra sosyal medyanın ise "izle" diye başladığını belirtiyor. "Video izlemek insanlar için çok kolay iken kitap okumak ise zor bir iştir (s. 20-21). Bunun sonucunda sosyal medya bağımlılığı her geçen gün artmaktadır". Yazar bunun için "Sanal ve gerçek hayat arasında denge kurabilmeliyiz" tavsiyesinde bulunarak "Azı karar, çoğu zarar" prensibini hatırlatmaktadır (s. 20-21). Sosyal medya güzel bir şekilde kullanılırsa iyi bir iletişim aracıdır. "Aslında eşyada bir sorun yoktur, onun kullanımında bir sorun vardır" diyerek kullanıcıların nasıl kullandığının önemli olduğuna dikkat çekmektedir (s. 22). Sosyal medya ile geleneksel gazeteciliğin bitme noktasına geldiğini ve bireysel gazetecilik anlamında vatandaş gazeteciliğinin ön plana çıktığına vurgu yapmaktadır (s. 23-29).

Dijital bağımlılıktan bahsederken yazar, ebeveynlerin çocuklardan daha bağımlı olduğunu söylemektedir (s. 30). Kitapta sosyal medya bağımlılığı yüzünden konuşma yeteneğinin kaybolacağı ifade edilmekte, nitekim Batı'da konuşma kurslarının açıldığı, böyle giderse ülkemizde de ücretli konuşmaya gidileceği söylenmektedir (s. 31). Eserde dijital hastalık çeşitlerinden olan "bir şeyleri kaçırma korkusu" ve "beğenilme arzusu" anlamındaki "fomo"; sınırsız tüketim, eğlence ve haz düşkünlüğü, narsizm, egoizm, yalnızlık ve mutsuzluk hissi olarak tanımlanan "Kaliforniya sendromu"; bütün gününü odasında

geçirerek hayattan izole olmak anlamındaki “Hikikomori” hastalıkları hakkında bilgi verilmektedir (s. 31-33). “Dünyada ve ülkemizde sosyal medya bağımlılığı her geçen gün artmaktadır. Türkiye’nin Twitter’da ilk on, Facebook’ta ilk beş ülke arasında olması bağımlılığın boyutlarını gözler önüne sermektedir. Bu sayı ise sürekli artmaktadır. Bu bağımlılığa karşı ise Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları bünyesinde İnternet Bağımlılığı Polikliniği kurulmuştur. Etkili bir önlem alınmazsa sosyal medya bağımlılığı en büyük sorun olarak toplumların geleceğini etkileyecektir” (s. 34-35). Yazar, “Sosyal medyadan ne anlıyoruz?” başlıklı yazısında sosyal medyanın sadece birkaç değil, aksine onlarca farklı enstrümanın bulunduğu bir alan olduğuna vurgu yapmaktadır. “Peki, insan niçin kendi özel hayatını paylaşır?” sorusunu ise “Özelini paylaşmak daha çok takipçi getiriyor” diyerek cevaplandırılan Ercan, sözlerine şöyle devam etmektedir: “Kendi medyasını ön plana çıkarmak için aykırı şeyler paylaşmak cazip geliyor ve herkes kendini ispatlama derdine düşüyor. Aslında herkes olduğunu değil olmak istediğini sergiliyor, ortaya özel hayatlar saçılıyor” (s. 39-40). Kitapta, sosyal medyanın bazı asosyal insanları sosyalleştirdiği, hatta bu tür insanların bu mecrada kendilerini daha iyi ifade ettiği ve internet bağımlılığı sözünün bir süre daha karşımıza çıkacağı ama zamanla insanların bunu kabullendikçe bağımlılık olarak görülmeceği bildirilmektedir (s. 40). Ercan, insanların sosyal medyaya rağbet sebeplerini açıkladıktan sonra, “adeta oyuncaklarımızın oyuncağı haline geldik” demektedir. Sosyal medyanın olumsuz yönlerinin yanında yeni iş imkânları da sunduğunu, günümüzde reklam sektörünün TV reklamlarından çok sosyal medyaya yatırım yaptığını ve bilişim ve teknolojinin geleceğe yön vereceğini ve hayatımızın bir ikamesi haline geleceğini söylemektedir. (s. 42-44).

Yazar, Facebook’un sürekli kendisini yenileyen ve yenilikler getiren bir sosyal ağ olması sebebiyle diğer sosyal ağlardan farklı olduğunu, Türkiye’de kırk milyonun üzerinde Facebook kullanıcısı bulunduğunu ve Türkiye’nin Facebook kullanımında Ortadoğu’da birinci, Avrupa’da ikinci ve Müslüman dünyasında Endonezya’dan sonra ikinci ülke olduğunu ifade etmektedir (s. 45-48). Siber zorbalık ve çeşitleri hakkında bilgi verdikten sonra siber zorbalığa en çok 9-14 yaş grubunun maruz kaldığını söylemektedir (s. 49-51). Sosyal medyada “âkil adamlara ihtiyaç var!” başlığı altında yazar, sosyal medyada yalan haber yayarak provoke eden insanların deşifre edilmesini, ülkemiz insanların sosyal medyada bulunup sağduyulu olmasını ve kullanıcıların paylaşılan bilgileri akıl süzgecinden geçirmesini tavsiye etmektedir. Türkiye’nin acil bir şekilde arama motoruna ve sosyal ağına, anlık mesajlaşma sistemine ihtiyacı olduğunu, devletin ve özel teşebbüsün bu konuda acil çalışmalar yapmasını ve okullarda dijital okuryazarlık dersi verilmesini zikretmektedir. Yine Youtube’da reklamların denetlenmesini, reklamlardan önce televizyonda olduğu gibi bilgilendirme mesajının olması gerektiğini ve Youtube Denetleme Kurulu’nun oluşturulmasının gerekli olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca Youtuberlara yemin ettirilmesini, gerekirse devletin kendi Youtuberlarını çıkararak güvenli Youtuber listesi yayınlayabileceğini söylemektedir (s. 52-56). “X, Y ve Z kuşağı sosyal medyayı nasıl kullanıyor?” başlıklı yazıda X kuşağının bilgi edinme, iletişim; Y kuşağının kariyer, ekonomi, bilgi edinme, eğlence; Z kuşağının ise çoğunlukla eğlence amaçlı kullandığı bildirilmektedir (s. 57-58).

Kitapta değinilen başka bir konu sosyal imlemedir. Kullanıcılar bir web sitesini beğendiklerinde favoriler kısmına eklerler. Daha sonraki girişlerinde ise tarayıcıyı açtıklarında favori sayfaya kolaylıkla ulaşabilir. Sosyal imlemenin amacı, kullanıcıların bilgiye yeniden erişimini kolaylaştırmak ve konunun sunumunu sağlamaktır. Sosyal imleme ile aynı düşüncedeki kişiler birbiriyle kolaylıkla ilginç ve ilgili içeriği paylaşma imkânı bulabilmektedir (s. 65-66). Sosyal medya tüyoları başlıklı yazıda, sosyal ağlar ve işlevleri hakkında bilgi verildikten sonra sosyal medyada adı konmamış gizli bir kuraldan bahsedilmiştir: “1/9/90 kuralı”. Yani 1 kişi üretir, 9 kişi paylaşır, 90 kişi okur. Bu yüzden yazar sosyal medyada takip edilen ve aranılan birisi olmak için çok içerik üretmek gerektiğini söylemektedir (s. 67-70).

Yazar, “Öğrenciler için sosyal medya” yazısında, “çocuklarımız interneti ve sosyal medyayı nasıl kullanmalı?” sorusuna cevaplar aramaktadır. Ercan, sosyal medyanın öğrencileri erken yaşta bağımlı yaptığını ve onların vaktinin çoğunu aldığını bildirmektedir. Yine öğrencilerin sosyal medya yoluyla kötü arkadaşlar edindiklerini, siber zorlamayla karşı karşıya kaldıklarını, dünya genelinde oynanan sosyal oyunlara bağımlı hale geldiklerini, yeme ve uyku gibi aslı ihtiyaçlarını bile zorla yaptıklarını söyler. “Ayrıca Minecraft gibi oyunlarla can almak için domuz yiyebiliyor, insan öldürebiliyor, bunun sonucunda duygularını kaybedebiliyor. Öğrenciler genelde ödevimi yapıyorum diye sosyal medyada çok vakit harcıyor. Bunun için öğrenciler ailesi ve öğretmenleri ile sosyal medyada arkadaş olmalı ve sahte hesaplar açmamalı, gerçek hayatta tanıdığı arkadaşlarını eklemeli ve oyun oynarken vaktini almayacak oyunlar tercih etmeli” diyerek verdiği tavsiyeden sonra Ercan, sosyal medyanın güzelliklerinden bahsetmektedir (s. 71-73). “Sosyal medya ve kültür-sanat” adlı yazıda, sosyal medya dilinin başta dilbilgisinde yozlaşma olmak üzere, dil tahribatı ve kavramların içinin boşaltılmasına sebep olduğunu zikrettikten sonra; Instagram, Flickr ve Youtube gibi sosyal ağların yazılı iletişimi azalttığını ve görsel bir kültür ögesi oluşturduğunu söylemektedir. Sosyal medya ile birlikte “Dizüstü Edebiyat” denilen yeni bir yazarlık türünün ortaya çıktığını, bazen bunların arasında maharetli yazarların da çıktığını vurgulamaktadır. Sosyal medyada kamunun yapabileceği şeyleri zikreden yazar, sosyal medyada kaliteli içerik çöp içerikten daha fazla olursa çok faydasının olacağını şu sözlerle ifade etmektedir. “Bunun için sosyal medyayı bilinçli kullanmak, zevkle paylaşım yapmak, doğru bilginin yayılması konusunda gayret göstermek, yurttaş gazetecisi olmak, sosyal medya ile bir şeyleri değiştirebileceğimizin farkında olmak önemlidir.” (s. 77-80).

Kitapta sosyal medya ve web güvenliği ile ilgili bazı tavsiyelerden sonra (s. 81-85) sosyal medyanın toplumsal hayata etkileri üzerinde durulmaktadır. Yazar, sosyal medyanın toplumu etkileme konusunda tarihte hiç olmadığı kadar etkili olmaya başladığını ifade etmektedir. Sosyal medya ile bilgi kirliliğinin ortaya çıktığını ifade ederek “bir bilginin en önemli kriterinin, onun doğru olması değil, çok paylaşılması olduğunu söylemektedir”. Sosyal medyanın manipülasyona açık olmasının ve narsisizme sebep olmasının yanında bilinçli kullanılmasının umut verici olduğunu da vurgulamaktadır (s. 86-89). Ercan, sosyal medyanın yeni kanaat önderleri çıkaracağını ve sosyal medya anayasasına ihtiyaç olduğunu zikretmektedir (s. 95-101).

Kitabın diğer kısımlarında ise yazar, dijital iletişim, siyasal iletişim, yapay zeka, sosyal medyanın iş hayatında özellikle pazarlama ve reklam sektörü gibi alanlarda nasıl etkin kullanılacağını ve şirketlerin bu konuda atmaları gereken adımlar hakkında faydalı bilgiler vererek yakın gelecekte iş dünyasının sosyal medyadan asla bigâne kalamayacağını ifade eder. Yazar, gençlere dert etmeleri gereken bazı tavsiyeler (s. 211-21), yine önerdiği bazı film, dizi, belgeseller (s. 213-214) ve okunmasını tavsiye ettiği bazı eser isimleri ile (s. 215-218) kitabı bitirmektedir.

Kitap akıcı ve sade bir üslupla yazılmıştır. Yazar, dijitalizmin her tarafı kasıp kavurduğu günümüz dünyasında, kullanıcılara sosyal medyanın zararları yanında bu alandan iyi bir şekilde nasıl yararlanacakları hususunda çok güzel bilgiler sunmuştur. Zaman zaman bu bilgileri, günlük hayattan aldığı olaylar ve bilimsel verilerle desteklemiştir. Ancak yazar bilgileri verirken çokça tekrara girmiştir. Bir bilgi bazen birçok yerde zikredilmektedir. Kitabın bölümlere ayrılmadan bağımsız yazılar şeklinde yazılması bunun ana sebebi olabilir. Bunun yerine kitap bölümlere ayrılarak her bilgi o bölümdeki ilgili konunun içinde zikredilseydi tekrarlardan kaçınılmış ve tekrardan kaynaklanan sıkıcılık da giderilmiş olurdu.

